

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KATOUH, ZOULFA

Marea m-ar picta în albastru / Zoulfa Katouh ; trad. din
lb. engleză și note de Justina Bandol. - București : Bookzone,
2026

ISBN 978-630-305-721-7

I. Bandol, Justina (trad. ; note)

82

Redactor: **Ana-Maria Niculae**
Grafician copertă: **Teodora Savu**
Tehnoredactor: **Anca Marisac**

THE OCEAN WOULD PAINT ME BLUE

Copyright © 2026 by Zoulfa Katouh
Map © 2026 Mania Mee/Shutterstock.com
Cover art copyright © 2026 by Jenny Zemanek
Cover design by Sasha Illingworth
All rights reserved.

© Bookzone 2026, pentru prezenta ediție
Toate drepturile rezervate pentru limba română.
Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi stocată
sau reprodusă fără acordul editurii.

Editura Bookzone

Șoseaua Berceni nr. 104, sector 4, București

Comenzi și informații:

Telefon: 031-433.50.68

E-mail: office@bookzone.ro

www.bookzone.ro

ZOULFA KATOUH

MAREA M-AR PICTA ÎN ALBASTRU

*Traducere din limba engleză și note
de Justina Bandol*

Bookzone
BUCUREȘTI, 2026

بلاد الشام

Mamă, când închid ochii, o văd prin ochii tăi. Amintirile tale îmi pătrund în vise. Simt pământul afânat sfărâmându-se sub tălpile tale goale. Sărutul brizei mă înfioară și, când bag mâna în apă, albastrul ei îmi urcă pe brațe și pe trunchi. Albastrul e cald, mamă, și-mi umple pieptul de parcă marea ar fi înăuntrul meu. Îmi vorbește, îmi spune poveștile ascunse în străfundurile lui. Povești despre cei înecați și cei pierduți. Despre ce a fost răpit și confiscat. Despre clipe ultime de viață și despre lacrimi care devin una cu el. Aud glasurile strămoșilor, mamă. Nu cred că astea sunt amintirile tale.

Mamă, oare știe că mă gândesc la ea?

Sunt departe, prea departe și simt că firul se rupe. Aproape m-am desprins, dar încerc cu disperare s-o aduc la viață pictând. Patul meu e de fier, mamă, și oasele lipsite de căldura mușchiului și a frunzelor de toamnă mă dor. Obrajii îmi tânjesc după joaca stropilor de soare pe fața mea. Mamă, oare strămoșii știu că ne rugăm pentru ei? Știu că vrem să le călcăm pe urme? Sângele lor a făcut ca din pământul acesta să crească rodii și piersici, mamă, dar nu știu dacă mi s-a transmis și mie. Mă tem foarte tare ca distanța să nu-l fi subțiat. Mamă, crezi că ei știu ce ni s-a întâmplat? Crezi că plâng sub straturile pământului mult iubit auzindu-ne cum țipăm deasupra? Crezi că ne vor strânge în brațe când în sfârșit ne vom întâlni în ceruri?

Am obosit să lupt, mamă, dar n-am de ales. În inima, în trupul și în sufletul meu visez la pace. La zile nesfârșite de vară în care povara de a fi ceea ce sunt să nu mai fie un păcat. La un pământ care să-mi cunoască ecoul. Visez să mă prefac în pește, să înot în străfundul cel mai adânc al mării, nezarit de nicio făptură. Brațele

mi se preschimbă în aripi și zbor sus, tot mai sus, deasupra a toate, până când nu mai văd decât țara mea.

Sunt un fir de iarbă, sunt picătura de curaj, sunt căldura din ochii unei mame, secera călăuzitoare a lunii, melodia glasurilor care vorbesc araba, literele șerpuitoare din alfabet, cerneala care caligrafiază stihuri pe un zid de marmură, portocaliul răsăritului și albăstreala înserării.

Mamă, când am să mă-ntorc la ea, te voi găsi acolo?

Cu coada ochiului, văd o mașină trecând în viteză. Și tremur, de parcă din spatele tejghelei simt hurelul din asfalt.

Clipesc și sub ochii mei se desfășoară o lume ștearsă. De mai bine de un an nu văd decât în nuanțe de gri; culorile au dispărut din jurul meu.

Benzinăria unde lucrează Baba se află pe marginea autostrăzii I-80, care merge de la New Jersey până pe plajele din San Francisco. O linie dreaptă ce duce la Școala de Arte Frumoase Opus – facultatea visurilor mele.

Școala a fost înființată de o câștigătoare a Premiului Nobel pentru literatură care, din banii câștigați, a construit-o și i-a finanțat funcționarea. Absolvenții ei și-au adus la rândul lor contribuția la mersul lumii în fotografie, pictură, muzeistică. Uneori în momentele de liniște, când mă plictisesc, îmi iau telefonul, deschid Google Maps și trasez linia cu degetul, încercând să-mi imaginez că merg până acolo. Dar nu pot să văd clar tot drumul. În viața mea totul s-a estompat, a devenit difuz, ca o pată mânjită.

Singurul lucru rămas constant e dorința arzătoare de a ajunge la San Francisco. Chiar dacă n-am să pot vedea imediat albastrul oceanului.

Fiecare mașină care trece în goană e o promisiune. O dorință așa cum îți pui de ziua ta, în fața tortului pe care

pâlpâie o lumânare. Mă concentrez asupra dorințelor. Mai întâi cele importante, apoi cele mai mici.

Aș vrea să intru la Opus.

Aș vrea ca Amal și soțul ei să-și găsească de lucru la San Francisco și să se mute cu mine.

Aș vrea ca Baba să se uite la mine. Să se uite de-adevăratelea.

Aș vrea să termin cât mai repede clasa a douăsprezecea.

Aș vrea să văd iar în culori.

Înainte, viața mea era o explozie de culori în nuanțe de galben ca lumina soarelui, roșu de foc, verde ca frunzișul pădurii, violet ca galaxiile. Toate se regăseau în caietul meu cu desene, care înfățișau ceea ce numai ochii mei știu să vadă. Culorile dansau. Se învolburau în jurul meu, răsfângându-mi-se subtil pe piele. Unduiiau ca valurile și se revărsau ca o cascadă.

Erau practic viața mea. Iar acum au dispărut, lăsând în urmă un cenușiu nesfârșit.

Fâșâitul ușii culisante îmi întrerupe visarea. Mă îndrept de spate. Sam, unul dintre șoferii de tir care opresc în mod regulat la noi, se îndreaptă direct spre frigider să-și ia obișnuitul bax de energizante, apoi vine la teighea:

— Bună!

Îi trec pachetul peste marcator.

— Mergi departe?

El dă din cap, împreunându-și sprâncenele groase. Îl văd în diverse nuanțe de gri, dar barba și mustața sunt ceva mai deschise decât părul. Nu reușesc să-mi aduc aminte dacă are părul castaniu sau roșcat. Dacă ochii îi sunt albaștri sau căprui.

Mă ciupest de coapsă ca să mă concentrez.

— Am de livrat ceva în Pennsylvania, spune el morocănos, apoi mijește ochii la mine. Tu n-ai școală mâine?

— Abia peste două săptămâni.

Sertarul casei de marcat scoate un pocnet.

— Zece dolari și nouăzeci și opt de cenți.

El dă absent din cap, scoate portofelul și-mi întinde două bancnote mototolite. Mă uit după el cum iese, urcă în cabină și pleacă din benzinărie, reintrând în fluxul traficului de pe autostradă.

„Într-o zi”, îmi spun, „așa am să fac și eu”.

Mă frec la ochi. Sunt aici de dimineață, ca să-l ajut pe Baba, deși adevăratul motiv e că vreau să privesc autostrada. Îmi potolește gândurile și amuțește golul răsunător dinăuntru. E singura speranță pe care mi-o permit.

În plus, dac-aș fi rămas acasă, aș fi stat toată ziua în pat. Exact așa mi-am petrecut primele câteva săptămâni ale vacanței de vară, până când Alexis, prietena mea cea mai bună, m-a scos cu de-a sila din așternuturi.

Baba iese din depozit scuturându-și haina.

— *Yalla?*¹ mă întrebă cu vocea monotonă cu care vorbește de un an încoace.

O voce care-mi spune că nu s-a vindecat, că nu vrea să se vindece. Că funcționează de luni de zile setat pe modul supraviețuire. Părul lui e aproape cărunț și mă întreb cum de a ajuns așa.

Înainte îmi plăcea la benzinărie. Baba ne ajuta să ne construim fanteziile până când deveneau o lume complicată, care se întindea cât vedeam cu ochii. El s-a născut în același oraș cu mama, dar într-o familie mai pragmatică. Mama venea dintr-o tradiție magică și asta a fost unul din

1 „Mergem?” (în lb. arabă în orig.) În lipsa altei precizări, cuvintele străine explicate în note sunt date în arabă în original. Am păstrat ortografia autoarei.

LIBRIS | We know books

motivele pentru care Baba s-a îndrăgostit de ea: felul cum ea i-a lărgit viața, scoțându-l din monotonia gesturilor de zi cu zi, cum l-a luat de mână și i-a arătat lumea ei. Imaginația lui era șovăitoare, dar vie, și eu și Amal am petrecut multe zile luptându-ne cu șerpii mărilor sau salvând pungile cu chipsuri de pe rafturile cele mai de sus din magazin.

„Noi suntem ultima oprire înainte de călătoria propriu-zisă”, spunea Baba. „E datoria noastră să-i ajutăm pe călători să ajungă cu bine unde au de mers – și, într-un fel, e ca și cum am merge cu ei.”

În asemenea momente, cuvintele îmi scaldau lumea în culori. Se însuflețeau, nu rămâneau inerte: dansau ca valurile mării, scânteiau ca diamantele, prindeau viață. Vopseaua roșie cojită de pe zidurile benzinăriei se preschimba în lavă bolborosindă, împinsă de vânt, galbenul șters al pereților dinăuntru devenea strălucitor ca stelele, revărsându-se pe podea. Simțeam gustul culorilor pe limbă.

Când le-am spus că aud culorile șoptindu-mi poveștile lor, că le văd pulsând și respirând, m-am temut că ai mei n-o să mă creadă. Că e doar imaginația mea hiperactivă. Dar mama a spus că în sângele meu se trezește darul cu care am fost binecuvântată.

În familia mea există povești. Daruri care șterg granița dintre realitate și magie, transmise din generație în generație, prin femei, asemenea unei moșteniri. Casa străbunicii mele din Siria era singura lângă care floarea-soarelui înflorea tot anul. Pe ninsoare și grindină, plantele își ridicau petalele către soare doar pentru că *străbunica* era cea care le sădise. Fiica ei, bunica mea, prindea norii cu mâinile goale și-i storcea de cea mai rece și mai proaspătă apă de băut. Satul lor nu suferea niciodată de sete. Sora ei vorbea cu copacii. Afla de la ei despre bătlăii niciodată scrise în cărți și despre povești de iubire uitate,

niciodată știute. Ascultase cum luaseră ființă orașele Arwad și Tartus² și știa când dau lămâii o ultimă recoltă bogată înainte de a pieri.

Mama era singura din familie care vorbea cu toate făpturile mării. Învățase să înoate dinainte să meargă și se împrietenise din copilărie cu meduzele. Mediterana era confidenta ei. Și, cu toate că n-o văzuse niciodată vorbind cu meduzele – mama îi spusese că sunt timide –, Baba îi credea fiecare cuvânt.

Iar eu vedeam culorile.

Culorile care compun pe cineva, felul cum firea omului le influențează nuanțele. Simțeam tristețea pe geaca fumurie a unui necunoscut. Gustam bucuria din frunzele verde-crud ale copacilor, cântecul de pe petalele galbene ale unei narcise. Promisiunile uitate dintr-o cutie roz fanat de bijuterii. Nuanțele fiecărui obiect vibrau și explodau ca niște note muzicale, topindu-se una în alta. Vedeam miezul oamenilor, culorile care le alcătuiesc sufletul, dacă sunt stinse sau strălucitoare.

Eu și Amal am crescut cu povești despre satul nostru. Despre câmpuri care se întind la nesfârșit și despre orizontul larg cât veșnicia. În micul nostru apartament de trei camere din Queens, încercam să ni le închipuim. Pier-sici atât de dulci, încât le simți încă gustul la câteva ore după ce le-ai mâncat. Un soare, toamna, atât de cald, că nu-ți trebuie decât o jachetă subțire. Munți care huruie îndepărtat, alăturându-se *athan*-ului, chemarea la rugăciune intonată de muezini din moschei vechi de sute de ani.

2 Arwad, orașel amplasat pe mica insulă omonimă și înconjurat de ziduri antice feniciene, se află la 3 kilometri în larg de orașul litoral Tartus, al doilea cel mai mare port al Siriei la Mediterana. Tartus a fost întemeiat de fenicieni pe post de colonie a Arwadului, pe atunci centru comercial și politic mai puternic. Arwadul există din mileniul al III-lea î.e.n. În ambele orașe se găsesc numeroase monumente istorice.

Acestatea sunt poveștile care m-au modelat, care au ținut durerea la distanță.

Acum ele sunt cele care aduc durerea.

Culorile mi-au fost răpitate, vederea mi-a fost golită de ele – nu văd decât nuanțe de gri. S-a întâmplat după dispariția mamei, acum mai bine de un an. Am crezut că sunt încă prizoniera unui coșmar. Eram prea răvășită ca să reacționez, m-am rugat și am sperat ca vechile culori să revină. Abia după o săptămână i-am spus lui Baba. Când m-a dus la oftalmolog, am fost copleșită de un sentiment de vinovăție, pentru că serviciile medicale sunt îngrozitor de scumpe. Mai ales când oftalmologul nu mi-a găsit nimic și a declarat că totul e probabil doar în capul meu. Mă îndoiesc că Baba l-a crezut.

Așa că asta e lumea pe care o văd acum.

Baba suie în mașină, iar eu închid benzinăria. În ultima vreme petrece mai mult timp aici decât acasă.

Îmi pun căștile și pornesc playlistul, apoi mă grăbesc spre mașină. De îndată ce urc, Baba bagă în marșarier și iese pe șosea. Ne întoarcem în măruntaiele New Yorkului.

Înainte îmi iubeam orașul natal. Aici m-am născut, am copilărit, e singurul oraș pe care-l cunosc. Cartierul nostru promitea visul american: un amestec de culturi din toate colțurile lumii, venite în căutarea oportunităților din această țară a libertății. Deși vorbită de toată lumea, nu engleza era limba cea mai răspândită. Pe străzi era o simfonie de arabă, portugheză, chineză și română. Mie-mi plăcea foarte mult. Îmi plăcea că știi care pavelă scrâșnește în fața blocului nostru. Îmi plăcea maidaneza roșcată din spate, care a fâtat an de an în ultimii cinci ani. Pe unul din pisoi eu aș fi vrut să-l adoptăm, dar mama...

Dau mai tare muzica în căști, până depășește nivelul de zgomot recomandat. Nu ascult cuvintele: sunt doar o

bolboroseală de fundal în urechi, în timp ce gândurile îmi zboară în ritmul bătăilor de tobă și al acordurilor de chitară.

O oră întreagă suntem prinși în traficul serii. Dacă nu era aglomerație, am fi fost acasă în zece minute.

Tot drumul, tăcerea din mașină e întreruptă doar de bâzâitul muzicii în căști.

În sfârșit, *în sfârșit* ajungem.

Cobor trântind portiera și mă reped în sus pe scări, în blocul nostru cu cinci etaje. Nici măcar nu mă uit înapoi să văd dacă vine Baba. Fiecare din noi a devenit propria insulă.

Asta e locuința părinților mei de când au venit în Statele Unite. Blocul e înghesuit între altele, toate semănând cu niște copii speriați care abia mai suflă. Zici că stă să cadă, de parcă i s-au muiat genunchii, dar mi-am dat seama de ceva vreme că va rezista aici mult după ce eu n-am să mai fiu. Iluzia slăbiciunii dispare în interior.

Salonul cosmetic ținut de vecina noastră, doamna Gomez, și de fiicele ei e încă deschis și de la ferestre ajung până la noi cuvinte turuite în portugheză. Mi se strânge inima și împing în adânc alte amintiri care amenință să mi se desfășoare înaintea ochilor.

Liftul nu merge, ceea ce nu e de mirare. Urc cele cinci etaje și mă opresc în fața ușii noastre.

Pășesc înăuntru rugându-mă să-i aud vocea. E o rugăciune, o speranță care-mi izbucnește în inimă de fiecare dată când vin acasă.

Mă rog ca ultimul an să fi fost doar un vis urât.

Dar n-a fost. Bineînțeles că n-a fost.

Apartamentul nostru e o insulă siriană izolată în mijlocul cartierului: trei camere cu o bucătărie minusculă, care n-a împiedicat-o niciodată pe mama să gătească cele mai gustoase feluri de mâncare. Pe hol e un bufet de lemn care protejează niște vase delicate de cristal. Nu le-am folosit niciodată, nici măcar când aveam invitați; nu le folosim nici acum. Pe bufet atâră fețe de masă brodate pe care mama le-a primit ca dar de nuntă. Îi plăceau foarte mult; a cumpărat și altele din Souq Al-Hamidiye, piața centrală din Damasc, când a fost într-o vară în Siria, acum mulți ani. Le-a așternut pe canapea, pe televizor și pe masa de lemn cu arabescuri din camera de zi. Dese-nele ei împodobesc pereții: portretul meu și al lui Amal, meduzele din Mediterana, pâlcurile de case de piatră din Arwad. Fotografii cu mine și Amal de când era bebeluș și până la nunta ei. În mijloc, fotografia noastră de familie: mama și Baba în picioare, în spatele canapelei din studioul fotografic pe care stăteam așezate eu și sora mea. Eu aveam doisprezece ani, iar Amal, nouăsprezece.

Urăsc poza asta.

Dacă mă uit de foarte aproape, îmi văd ochii roșii și nasul din care strâmbam ca să nu mă încrunt. Funda roz uriașă din păr distrage însă atenția. Mama m-a pus să îmbrac o rochie cu buline în alb și negru și ciorapi albi. Amal și-a lipit un zâmbet pe față. Poartă o fustă neagră, lungă și strâmtă, și o cămașă albă, iar hijabul din două

bucăți și l-a vârât sub ea, ca să i se vadă gulerul împodobit. Mama e în mantoul ei gri, iar Baba poartă un costum cumpărat probabil cu douăzeci de ani în urmă.

În ziua aceea eram supărată dintr-un motiv pe care nu mi-l mai amintesc. Țin minte însă că nu voiam să port funda. Îmi strângea prea tare părul și-mi venea s-o scot.

Fotografia aceasta de familie era menită să marcheze un nou început. O viață în care spaimile și speranțele noastre nu mai erau determinate de evoluția cancerului. De patru luni mama era în remisie. Plămâni ei ajunseseră suficient de puternici ca să respire aer.

Dar eu aveam doisprezece ani și nu-mi păsa, fiindcă funda roz îmi strângea prea tare părul.

Acum apartamentul nostru a încremenit în timp.

N-am schimbat absolut nimic.

N-am putut.

Dacă am fi schimbat, duhul mamei ar fi dispărut. Firele care o leagă încă de casa asta s-ar fi rupt. Pe când, dacă lăsăm totul așa cum fusese, poate vreun dar al ei necunoscut supraviețuia și într-o zi am fi văzut-o în apartament. Poate se întorcea.

Îmi scot pantofii și-i pun pe raft, apoi mă îndrept spre camera mea. De îndată ce închid ușa, cea de la intrare se deschide iar.

Camera mea e o explozie de turcoaz, auriu, verde de pădure și maro pe care nu le pot vedea. Când Amal s-a mutat în sfârșit de acasă, acum doi ani, camera a devenit doar a mea. Chiar în prima noapte mi-am scos pensulele, m-am urcat pe un scaun și m-am apucat să pictez tavanul. Mi-a luat o săptămână și a trebuit să țin fereastra deschisă să intre aer, dar a meritat. O plajă din San Francisco – valuri verzi ca marea spărgându-se pe nisipul auriu –

apoi, pe pereții din jur, sequoia, trunchiuri roșcate și frunze verde-bogat.

Deocamdată, până voi putea să-i văd de-adevăratele, ei sunt realitatea mea.

În camera asta pot să respir.

Mă schimb în pijamaua pe care mama mi-a cumpărat-o în Siria și mă trântesc în pat. Volănașele de pe o parte s-au uzat, iar inscripția „Azi și mâine e soare” aproape s-a șters. Râdeam cu mama și Amal de propozițiile misterioase întipărite pe hainele siriene, încercând să le discernem sensul originar.

Stau o vreme întinsă în pat, cu ochii în tavan, până când pe telefon îmi puiue un mesaj. Mă uit la ecran:

Lexi: cum a fost la benzinărie?

Lexi: vrei să vii pe la mine în weekend?

Lexi: tb să mai faci și altceva decât să stai în cameră și să lucrezi

Lexi: asta ai făcut toată vara. Nu e sănătos

Lexi: poți să fii tristă, bineînțeles

Lexi: dar lasă-mă să fiu lângă tine, să nu fii singură

Îmi mușc buzele.

Lexi: ceva nou cu ochii tăi?

Alexis îmi pune întrebarea asta în fiecare zi. A fost prima căreia i-am spus când șocul inițial s-a transformat în realitatea posomorâtă de zi cu zi. Încă înainte să-i spun lui Amal. Deși nu mai locuiește la noi în bloc, când eram mai mici Alexis venea des pe la mine. Pe atunci mama ei

încă lucra, iar după-amiaza mama se oferea s-o ia pe prietena mea la noi, ca să nu stea singură acasă. Alexis s-a obișnuit cu poveștile mamei și crede în ele din tot sufletul.

Până să mă hotărâsc eu dacă-i răspund, un ciocănit în ușa mă face să tresar.

— Intră! spun după câteva secunde.

Baba apare în prag și eu mă ridic în capul oaselor. Nu-l mai văd umplând spațiul ca pe vremuri. În ultimul an parcă s-a micșorat.

— Am gătit ceva, spune în arabă, cu o voce cumva neterminată.

Glasul lui nu găsește crăpături în care să se strecoare, așa că rămâne suspendat stângaci în aer. Mă întreb dacă nu cumva duhul mamei care bânuie pe aici nu se înfioară când ne aude vorbind și dacă asta e poate motivul pentru care glasurile noastre sună ciudat într-un loc pe care înainte îl consideram căminul nostru.

— Ai gătit? repet, uimită.

Baba n-a mai gătit de nu știu când. Și nici eu.

— Da.

Pare dintr-odată epuizat. Ca și cum cele câteva cuvinte pe care le-a rostit l-au stors de orice putere.

O ia spre bucătărie și mă duc după el, curioasă.

Clipesc de câteva ori ca să-mi ajustez privirea și să înregistrez ce e pe masă. Pare o oală cu *shakriyeh* cald, bucățele de carne fiartă în sos de iaurt, servite cu bulgur. Baba a pus chiar două porții în farfurii.

Ne așezăm și observ ceapa tăiată bucăți și jumătățile de lipie așezate frumos în centrul mesei. Baba și-a dat silința.

Se întâmplă ceva.